

Bestuursdienst

Postadres
Postbus 1125
9701 BC Groningen

Onderwerp Tussenrapportage experiment alleenstaande ouders

e-mail:
szw@sozawe.groningen.nl

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te Groningen

Telefoon (050) 367 51 67 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk D&A Beleid/DD/SZ 09.2079876

Datum 19 NOV 2009 Uw brief van

Uw kenmerk

Geachte dames en heren,

Hierbij bieden wij u de tussenrapportage aan van het experiment alleenstaande ouders. Groningen doet sinds 1 januari 2009 mee met het experiment om alleenstaande ouders met kinderen tot 12 jaar die een bijstandsuitkering ontvangen, te stimuleren meer te gaan werken.

Het experiment is ondertussen in Groningen operationeel. Het project loopt nog te kort om op dit moment iets te kunnen zeggen over resultaten. Ook in de andere deelnemende gemeenten zijn nog geen resultaten zichtbaar. De klanten zijn zelf gematigd positief over (de deelname) aan het experiment.

Een van de instrumenten die tijdens het experiment kan worden ingezet, is de zogenoemde 'arbeidspool', waarin de ouder door de gemeente wordt gedetacheerd bij een inlener. Voor de arbeidspool hebben we, tegelijkertijd met deze tussenrapportage, beleidsregels vastgesteld.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester

de secretaris

Tussenrapportage Experiment alleenstaande ouders

1. INLEIDING

1.1. Reden tussenrapportage

Groningen doet mee aan het landelijke *Experiment bevordering arbeidsinschakeling alleenstaande ouders WWB*. Met dit experiment willen we onderzoeken of werken in deeltijd financieel aantrekkelijker kan worden gemaakt voor bijstandsgerechtigde alleenstaande ouders met kinderen tot 12 jaar. In februari 2009 hebben we aan de gemeenteraad toegezegd in het najaar van 2009 met een tussenrapportage over de voortgang van het experiment te komen. Deze tussenrapportage ligt nu voor.

De tussenrapportage is gebaseerd op eigen bevindingen en op onderzoek van onderzoeksbureau CentERdata. Dit bureau is door het ministerie voor SZW ingehuurd om de voortgang en de uitkomsten van het experiment in kaart te brengen.

Hieronder staan we kort stil bij de conclusies van de tussenrapportage. Daarna gaan we uitvoeriger in op de inhoud van het experiment, de uitvoering ervan en de voorlopige resultaten in Groningen en de andere deelnemende gemeenten. Tot slot kijken we naar de financiële aspecten.

1.2. Conclusie

Het experiment is in Groningen inmiddels volledig operationeel. Tot nog toe zijn er nog geen resultaten zichtbaar, niet in Groningen en niet in de andere deelnemende gemeenten. Het aantal ouders dat (meer) is gaan werken of scholing is gaan volgen is niet gestegen. Ook is er op dit moment geen sprake van meer uitstroom. Hierbij moet echter worden opgemerkt dat het experiment nog maar kort loopt en dat de prikkels nog niet echt de tijd hebben gehad om te werken. De doelgroep zelf is gematigd positief over het experiment. De ouders geven aan dat financiële aspecten wel meetellen bij de keuze om wel of niet te werken of scholing te volgen, maar dat er zwaarwegender factoren zijn die uiteindelijk de keuze bepalen.

De financiële extraatjes kosten Groningen op dit moment ongeveer € 5.000 per maand. Dit is lager dan we hadden geschat. Over de kosten van de arbeidspool kunnen we nog niets zeggen omdat die pas vanaf 1 oktober 2009 beschikbaar is. Met andere woorden, het is dus nog niet duidelijk of we met de tegemoetkoming van het Rijk onze kosten kunnen dekken of niet.

In het najaar van 2010 willen we opnieuw met een tussenrapportage komen.

2. HET EXPERIMENT ALLEENSTAANDE OUDERS IN HET KORT

2.1. Inhoud van het experiment

Het *Experiment bevordering arbeidsinschakeling alleenstaande ouders*¹ wil onderzoeken of alleenstaande ouders met kinderen tot 12 jaar die een bijstandsuitkering hebben gestimuleerd kunnen worden om (meer) te gaan werken en om naast hun werk scholing te volgen. Duurzame uitstroom is het einddoel. Het doel van het experiment is om te kijken of de volgende maatregelen effect hebben:

---

¹ Tijdelijk besluit bevordering arbeidsinschakeling alleenstaande ouders WWB (Staatsblad 2008 351).

- een inkomstenvrijlating van maximaal € 120 per maand, afhankelijk van het gemiddelde aantal gewerkte uren per week;
- de inzet van een combinatie van scholing en werken;
- een scholingsbonus van € 50 voor elke maand waarin de alleenstaande ouder scholing volgt én werkt, te betalen na afloop van het kalenderjaar;
- een uitstroompremie van € 500 bij duurzame uitstroom (langer dan een half jaar).
- de instelling van een zogenoemde 'arbeidspool' door enkele van de deelnemende gemeenten. De alleenstaande ouder komt in dienst van de gemeente en wordt gedetacheerd bij een werkgever. Door de detachering wordt tijdelijk een stabiel inkomst patroon geboden waardoor de klant zich in alle rust kan concentreren op werk en zorgtaak. Het uiteindelijke doel is volledige uitstroom.

Het experiment is grotendeels zelfvoorzienend. Iedere alleenstaande ouder die aan de voorwaarden voldoet, heeft recht op de extraatjes. De klant komt zelf in beweging. Voor gemeenten zoals Groningen, die al een sterk premiebeleid hadden, heeft de klant minder voordeel van de extraatjes. 'Stapelings' van eigen premies en experimentpremie is namelijk niet toegestaan.

Het experiment is op 1 januari 2009 begonnen en duurt 2 jaar. Het Rijk geeft na afloop een tegemoetkoming. De hoogte van deze tegemoetkoming is nog niet bekend. Staatssecretaris Klijnsma heeft onlangs een wijziging in de berekeningssystematiek bekend gemaakt. Alle deelnemende gemeenten krijgen een basistegemoetkoming van € 20.000, in verband met de uitvoeringskosten. De rest van het beschikbare bedrag (€ 6,5 miljoen) wordt naar rato verdeeld onder de deelnemende gemeenten, op basis van het aantal klanten dat een inkomstenvrijlating, scholingsbonus of arbeidspooldetachering heeft gekregen.²

2.2. Deelnemende gemeenten

Aanvankelijk hebben 27 gemeenten zich aangemeld voor het experiment. Er konden 30 gemeenten meedoen. In de beginfase van het experiment hebben zes gemeenten zich teruggetrokken. In het tweede kwartaal van 2009 hebben nog eens drie gemeenten afgezien van verdere deelname. Redenen waren onder meer gebrek aan capaciteit voor het opzetten van het experiment en het leveren van gegevens, en de wens om vanwege de economische situatie de inspanningen te richten op andere klanten.

Op dit moment zijn er nog 18 gemeenten over, namelijk: Almere*, Amsterdam, Bodegraven*, Breda, Deventer*, Echt-Susteren, Enschede, Groningen*, Heerenveen*, Langedijk, Nijmegen*, Reiderland, Scheemda, Schiedam*, Twenterand, Vlaardingen, Winschoten en Zwolle.

(Gemeenten gemerkt met een * hebben tevens een arbeidspool ingericht.)

3. DE UITVOERING VAN HET EXPERIMENT

3.1. Groningen

We hebben twee maanden nodig gehad om het experiment te lanceren. Naast aanpassing van het gegevenssysteem GWS4all en scholing van de betrokken medewerkers hebben we ook veel tijd geïnvesteerd in het informeren van de doelgroep. Er is voorlichtingsmateriaal

---

² Aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer bij de Tussenevaluatie Experiment bevordering arbeidsinschakeling alleenstaande ouders WWB, 23 oktober 2009.

gemaakt³ en ongeveer 1.200 alleenstaande ouders zijn door middel van een persoonlijke brief geïnformeerd over wat het experiment voor hen betekent. Verder moest de gegevensverstrekking aan onderzoeksbureau CentERdata worden voorbereid. CentERdata gebruikt deze gegevens om de effecten van het experiment te meten. De deelnemende gemeenten moeten elk kwartaal gegevens aan CentERdata verstrekken om aanspraak te kunnen maken op de tegemoetkoming van het Rijk.

We zijn per 1 maart 2009 feitelijk begonnen met de uitvoering van het experiment. In de loop van maart 2009 hebben de klanten die over januari en februari 2009 ook al recht hadden op de inkomstenvrijlating, een nabetaling gekregen. De arbeidspool is op 1 oktober 2009 van start gegaan.

3.2. Andere gemeenten

Qua voorbereidingstijd en startdatum loopt Groningen in de pas met de andere gemeenten. Het experiment moest in tamelijk korte tijd worden opgestart. Pas op 15 december 2008 liet het ministerie van SZW definitief weten welke gemeenten konden meedoen. De meeste gemeenten hebben de doelgroep pas in de loop van het eerste kwartaal van 2009 geïnformeerd en zijn in maart 2009 begonnen met het uitbetalen van de financiële extraatjes. Voor zover bekend zijn er nog nergens klanten in de arbeidspool geplaatst. Met betrekking tot de gegevensverstrekking doet Groningen het volgens het onderzoeksbureau goed.

4. RESULTATEN

4.1. Groningen

In de eerste zes maanden van 2009 hebben in totaal 169 alleenstaande ouders gedurende één of meerdere maanden een inkomstenvrijlating gekregen. De hoogte van de vrijlating varieerde van € 4 tot € 120 per maand en bedroeg gemiddeld € 30 per maand.

Er zijn op dit moment geen alleenstaande ouders die werken én scholing volgen, zodat geen enkele klant rechten heeft opgebouwd voor de scholingsbonus. We vermoeden dat de combinatie werk-zorg-opleiding (te) zwaar is.

In de eerste zes maanden van 2009 zijn er ook geen uitstroompremies verstrekt. Hierbij moet worden opgemerkt dat pas zes maanden na het moment van uitstroom kan worden vastgesteld of de klant inderdaad recht heeft op de uitstroompremie. Inmiddels is er tweemaal een uitstroompremie verstrekt en we verwachten dat dat de komende maanden vaker zal gebeuren.

Uit de gegevens is niet gebleken dat de Groningse alleenstaande ouders meer deelnemen aan het arbeidsproces, dat zij meer inkomsten zijn gaan krijgen of dat zij vaker uitstromen of scholing volgen naast hun werk. Maar omdat het experiment eigenlijk pas een paar maanden loopt is het te vroeg om nu al conclusies te trekken.

4.2. Andere gemeenten

---

³ De flyer *Financiële extra's voor alleenstaande ouders* is te vinden op de gemeentelijke website en bij de balies van het Werkplein.

In de andere deelnemende gemeenten zijn ook nog geen effecten zichtbaar.⁴ Ook hier moeten we vaststellen dat het experiment nog te kort loopt om conclusies te kunnen trekken. Daardoor heeft de doelgroep nog weinig tijd gehad om te reageren op de extraatjes.

4.3. Mening doelgroep over het experiment

Onderzoeksbureau CentERdata heeft in opdracht van het ministerie van SZW 300 ouders geïnterviewd, waarvan 40 uit Groningen. Doel van de interviews was ondermeer om te zien of de doelgroep de financiële extraatjes inderdaad als stimulerend ervaart.

Ruim de helft van de geïnterviewde ouders denkt dat de maatregelen uit het experiment zinvol zijn. Ouders die nog niet werken zien de extraatjes vaker als een prikkel dan ouders die al wel werken. Factoren die volgens de ouders een grotere invloed hebben op wel of niet (meer) werken zijn: eigen motivatie en de combinatie met de zorgtaak. Verder worden ook gezondheidsproblemen genoemd en de afwezigheid van geschikte banen en opleidingen.

De voorlopige conclusie is dat de doelgroep het financiële aspect wel laat meewegen bij de keuze om wel of niet (meer uren) te gaan werken of scholing te volgen, maar dat er zwaarwegender factoren zijn die uiteindelijk de keuze bepalen.

In februari 2011 vindt er nogmaals een telefonische interviewronde plaats. In de eindrapportage, die wij in december 2011 naar de raad zullen sturen, nemen we de bevindingen daarvan mee.

5. FINANCIËLE TUSSENSTAND

5.1. Kosten

Over de periode januari tot en met september 2009 heeft Groningen € 41.854 aan vrijlating verstrekt. Er is tot nog toe geen recht op scholingsbonus opgebouwd en er is € 700 aan uitstroompremie uitbetaald. De kosten voor de financiële extraatjes bedragen daarmee ongeveer € 5.000 per maand. Omdat er nog geen ouders in de arbeidspool zijn gedetacheerd, kunnen we nog geen inschatting maken van de loonkosten.

In februari 2009 hebben we geprobeerd een schatting te maken van de kosten van de financiële extraatjes. We constateerden dat de kosten tussen de € 110.000 en de € 620.000 konden liggen, afhankelijk van het aantal alleenstaande ouders dat (meer) gaat werken en scholing gaat volgen. De kosten van de arbeidspool konden we toen niet inschatten.

5.2. Tegemoetkoming

De deelnemende gemeenten krijgen na afloop van het experiment een tegemoetkoming van het Rijk. De hoogte van deze tegemoetkoming is nog niet bekend omdat zij onder meer gebaseerd is op het aantal betrokken ouders in alle deelnemende gemeenten. Doen andere gemeenten het beter dan Groningen, dan krijgen wij minder. Of de tegemoetkoming volledig dekkend zal zijn, wordt dus pas in 2011 bekend. We hebben geschat dat we er op de

---

⁴ De gegevens zijn afkomstig uit de *Tussenrapportage 2009 Experiment bevordering arbeidsparticipatie alleenstaande ouders WWB* (CentERdata, augustus 2009), aangeboden aan de Tweede Kamer op 23 oktober 2009. Nog niet alle deelnemende gemeenten konden worden betrokken bij de totstandkoming van deze rapportage. Tot nog toe hebben slechts 10 van de 18 deelnemende gemeenten hun gegevens volledig kunnen verstrekken. Voor met name de kleinere gemeenten blijkt dit lastig te zijn. Van o.a. Amsterdam, Nijmegen, Groningen en Enschede zijn de gegevens wel aanwezig.

onderdelen inkomstenvrijlating, scholingsbonus en uitstroompremie misschien bij inschieten, maar dat we bij de arbeidspool weer 'winst' zouden kunnen hebben.⁵

Als de uitgaven voor de financiële extraatjes zo laag blijven als ze nu zijn, dan is de kans aanwezig dat we met de tegemoetkoming van het Rijk uit de kosten komen. Maar natuurlijk hopen we dat er toch meer ouders (meer uren) gaan werken. Daar hebben we zelf echter geen invloed op. Over de kosten en baten van de arbeidspool kunnen we nog niets zeggen.

---

⁵ Brief aan de gemeenteraad 'Voortgang experiment alleenstaande ouders' van 12 februari 2009 (SZ09.1822255).